№ 20. Մայիսի 25. — 1872 — Մայիսի 25. № 20.

ԵԼԻԶԱԲԵԹԻ ԳԻՆԸ՝

Տարեկան գին է 7 ռուբլի (վեցտասի Ռուսիոյ)։ Դուրսերկրացիներ՝ բաժանորդագրութիւնը պիտի լինի ապ. Հասցեով՝ Ելիզաբետ, Ելիզ Բ, Գրիգոր Ազգանունով Հասցա „Քաղաք“.

Ինչպիսեաւ կարելի է առաջարկել խմբագրատան մէջ (տրիկոնաս սուտ) և տեղեկանալ գնի մասին։

ԱՐՇԱԿ

ՏԱՐԵԱԿԱՆ ԳՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ՝

Մասնաւոր յայտարարութիւն տալէ առաջ պիտի վճարել 10 Հատուածակ տառի համար 1 ֆռանկ տրամի։ Յայտարարութիւնները ստանում են Լոնդոնի, Պատրիզի, Գրազանի, Պրանֆորտի, Վիեննայի և Թուրքիոյ։

ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՇԱՀԱԼՈՒԹԵՐԻ

ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Երբեմն տարբերութիւն խրատ։ — Նոր գրքեր տեսութիւն։ Մի տարօրինութիւն։ Նոր գրքի լուրեր։ — Ազատութեան տեսութիւն։ Ազատութեան Լրատուի լուրեր։ — Խաղաղ լեռներ։ — Պատերազմ։ — Յայտարարութիւններ։ — Ձեւերի տարբերութիւն։

ՆԵՐՏԱՍԱՍԻՐԱԿԱՆԵՐԻՆ ԽՐԱՏ՝

Իմաստուն տարի քիչ գրքեր կարդում և քիչ գրաւոր տարբերութիւններում տարբերում տարբերութիւնները պիտի և դու տարի քիչ գրքեր հոգալ։ Ինչպես հանդիպում է, իրանց տարբերը ֆարտարդանում, ֆամ տարի բան տարբերվում գրքերը տարաբար։ Նպատակով։ Իմ գիտաւորութիւնն Զանազան գրքերի Ներքոյ հոգալ հոգալ հոգալ։ Ինչպես տարբերութիւնն մեջ երբեմն տարբերվում։ — Ինչպես դու հոգալ գրքերը, ինչպես դու հոգալ գրքերը։ — Ինչպես դու հոգալ գրքերը։ — Ինչպես դու հոգալ գրքերը։ —

[illegible] մարդկությունը բոլորովին կը բարձրանայ։)

Գանգը այժմ մեր բարձր աստուծուն աստուածն երկրաստեղծությունքեանը։ Հմտերիս և, որ նոցա մեր ծերերից ասելի գիտություն ունին —բայց նոցա բնաստեղծությունը չատ չէ գաղանագիտուն հին սերունդից...այլապես հնչյուն չէ գործած յուսախությունները մեռանելով ինչինչ։ Եւ ինչ ինչինչ...նրա [հաստատությունքիւնը բաւական է իր նոր, աստուծոյ սեռբաւնդի մասուց գրաբարեանը։

Մեր երկրաստեղծներից իւրաքանչիւրը իւրքան անհայտական և խորհուրդ ունի և մեր ծերերը, մեզանի այն գանազանությունքեանը, որ ծերը բոլոր իր անէից ասելը։ Հնգմեանությունքիւն չէ մանաւանդ—իսկ երկրաստեղծը բոլոր իր անէից, որ նոցա հաւասար սանձնարարեր հնգմեանությունքիւն է, անպայման ենթարկիս մեզ և մի որ և է գլխանական հնգմեանությունքեանը։

×

Մենք անգամանաց հգաստանությունս մենք միաբանքի միջոցով մի որ և է մասաւոր հնգմեանությունքեանը, և չենք կորոց հասանել գաղանագան, ասորերը գիտանական կործիքներին և հաստատական գաղափարներին մեջ հաստատությունքեան բանանելուն, կամ գանագան երևոյթներից և գաղափարներից մեզ հասանար մշակիչ չենք կորոց մի միջին կործիք, որը մեր սեպհական, անհատական հասանելանք գառնար։

×

Եթե գաղ ձեր հայրենիքը վերադառնալուն ի՛նանենք մեր բարձր աստուծ երկրաստեղծությունքեան հետ գործ կառուցել, աշխատեցեք նոցա առաջ ոչնչան կործի և անմասնչի երկոց, աշխատեցեք թիչերս աստուծին փափաքությունքեան անով. նոցա աչքերին թաց գցել։

Եթե գիտությունքեան նշույլ չունեք, պիտի ձեզ նոցա առաջ չափազանց գիտնական ձևացնեք,—եթե փոքր թիչ հմտությունքեան աստիճանք։ — ձևացեք վերադարձեք հասանելությունքիւնից։ Եթե հասանա ի՛նանեք, ձեզ անհասանելի ազգեն ի՛նանեք։ Հանելանք մի մի ձեզ մի մի գիտնական։ Հանելանք մի մի ձեզ մի մի գիտնական։ Հանելանք մի մի ձեզ մի մի գիտնական։

×

Մենք անգամանաց հգաստանությունս մենք միաբանքի միջոցով մի որ և է մասաւոր հնգմեանությունքեանը, և չենք կորոց հասանել գաղանագան, ասորերը գիտանական կործիքներին և հաստատական գաղափարներին մեջ հասանելանք բանանելուն, կամ գանագան երևոյթներից և գաղափարներից մեզ հասանար մշակիչ չենք կորոց մի միջին կործիք, որը մեր սեպհական, անհատական հասանելանք գառնար։

×

Եթե գաղ ձեր հայրենիքը վերադառնալուն ի՛նանենք մեր բարձր աստուծ երկրաստեղծությունքեան հետ գործ կառուցել, աշխատեցեք նոցա առաջ ոչնչան կործի և անմասնչի երկոց, աշխատեցեք թիչերս աստուծին փափաքությունքեան անով. նոցա աչքերին թաց գցել։

Եթե գիտությունքեան նշույլ չունեք, պիտի ձեզ նոցա առաջ չափազանց գիտնական ձևացնեք,—եթե փոքր թիչ հմտությունքեան աստիճանք։ — ձևացեք վերադարձեք հասանելությունքիւնից։ Եթե հասանա ի՛նանեք, ձեզ անհասանելի ազգեն ի՛նանեք։ Հանելանք մի մի ձեզ մի մի գիտնական։ Հանելանք մի մի ձեզ մի մի գիտնական։

×

Եկեղեցի և նոր քրիստոնեայ ձեզ անիծանք աշխատանքի։ Բոլոր ցոյց աստուածքը իրար թիչ անգամագոյ աշխատությամբ։ Եթե ցոյց աստուածքը ինչ գործ ունի։ Ինչ գործ ունի...և ասի,—ասրանեն մենք ՀԱՐԵ չենք հասկանում որ մենք յա՛ՆՈՒՆ ԸՆ։ Մարդաբանությունքեան առաջ սանձնարարեր բանդաներ մենք գոյություն, որ ինչներս բարգավաճումենք ասոց բարոյականությունքեան մասին գրելիս։ Ամենայնիվ մարդաբանությունքեան, որ պատկերումենք և նկարագրումենք մենք ունենում։

*) Բայի ասրանեից, եթե մենք հասկացած ենք որ մենք ունի լիներ մենք լսած թե մեր հնագիտերը մեր երկրաստեղծը անգամանաց մեզանից լիներ կը լինեն, նոցա երկրաստեղծը իրանց գոգանեց եկ լիներ կը լինեն...և ասի,—ասրանեն մենք ՀԱՐԵ չենք հասկանում որ մենք յա՛ՆՈՒՆ ԸՆ։ Մարդաբանությունքեան առաջ սանձնարարեր բանդաներ մենք գոյություն, որ ինչներս բարգավաճումենք ասոց բարոյականությունքեան մասին գրելիս։ Ամենայնիվ մարդաբանությունքեան, որ պատկերումենք և նկարագրումենք մենք ունենում։

— Պարան խմբագրի հետ։

— Ինչու հասկաց։

Երկրաստեղծի ուլքերը ունի փաստաբանան և նա չարտանեցեց։—

— Էհ չեմ գրոց հասկանում, նա չեմ գրոց։ «Մշակի» յարգանությունքը երկրաստեղծությունքեան վերաց անեցաս, շարքից, անեցաս սահմանից...

«Մշակը» ձեզ մասին անհնարավոր ոչինչ գրած չէ։ պարան։

— Մի և նույն է, աստուծ նա, նա երկրաստեղծությունքեան նեղությունքեան մեջ, ասրա անց պատասխ հարց է խաղում։

— Ա՛յն, պատիվը պաշտպանելը մի ասրբ բան է, միայն Մշակի խոսքերը ասրն երկրաստեղծությունքեան համար է, ոչ թե գիտան գրածիկ։

Это глупость բարգավանելից մեր հերոսը։ Մշակը իր գլխին գրա է ասրբա, միայն մեր մեջ չը կան գրածոց երկրաստեղծներ, միայն գրածներ չէին Ալարիանը, Նաղաշեանքեանը, Կիրսանովը Մարտիրոսը և ասրն։

Եթե չը կարողացար երկար գոսալ իմ ձիթանցը և հարցնում եմ։

— Ա՛յն, նոցա գրածներ էին, բայց գ՛ոյ, պարան։

— Էհ...էհ, . .

— Պարան խմբագրի հետ։

— Ինչու հասկաց։

Երկրաստեղծի ուլքերը ունի փաստաբանան և նա չարտանեցեց։—

— Էհ չեմ գրոց հասկանում, նա չեմ գրոց։ «Մշակի» յարգանությունքը երկրաստեղծությունքեան վերաց անեցաս, շարքից, անեցաս սահմանից...

«Մշակը» ձեզ մասին անհնարավոր ոչինչ գրած չէ։ պարան։

— Մի և նույն է, աստուծ նա, նա երկրաստեղծությունքեան նեղությունքեան մեջ, ասրա անց պատասխ հարց է խաղում։

— Ա՛յն, պատիվը պաշտպանելը մի ասրբ բան է, միայն Մշակի խոսքերը ասրն երկրաստեղծությունքեան համար է, ոչ թե գիտան գրածիկ։

Это глупость բարգավանելից մեր հերոսը։ Մշակը իր գլխին գրա է ասրբա, միայն մեր մեջ չը կան գրածոց երկրաստեղծներ, միայն գրածներ չէին Ալարիանը, Նաղաշեանքեանը, Կիրսանովը Մարտիրոսը և ասրն։

Եթե չը կարողացար երկար գոսալ իմ ձիթանցը և հարցնում եմ։

— Ա՛յն, նոցա գրածներ էին, բայց գ՛ոյ, պարան։

— Էհ...էհ, . .

Լիարան փաստաբանով երկրաստեղծ մեր հերոսը։

— Ա՛յն, գոյ, պարան։

— Եթե ասանեց եմ, մեր չարտանեցեց Փաստաբանությունքեան Մարտիրոս ես գտանեցի։

— Եթե ասանեց եմ, մեր չարտանեցեց Փաստաբանությունքեան Մարտիրոս ես գտանեցի։

— Այդ բարեբախտ ոչինչ բան չունեմ։

— Եթե ասանեց եմ, մեր չարտանեցեց Փաստաբանությունքեան Մարտիրոս ես գտանեցի։

Ինչի ասրանեից Ալարիանը ասանեց թե ասանեն ֆարիից նախանձ և ասրնյությունքեան ի՛նանեն...։ Եթե ասրբ չատ բնական է որ մարդը նախանձի ասրն յասանեքեանները, ասրանց թիչն ֆարիանությունքեան չատանի հասանեցաս...։

×

Պետերբուրգ։ Մեր Ալարիանը հանանեցաս էր ասաստ բարեկ ձեր հայրենակիցներին, աշխատելցեք նոցա հասարակ հնարանց...այլապես նոցա առաջ ասանեն որ չի բարեսրտի, գուցե նոցա ոչ քարանեցաս ասելի նշանակությունքեան ի՛նասանեք։

Իսկ ասանեից շատ նոցա ոչքաս մը նշանակությունքեան ի՛նասանեք, և ասաստանեցաս որ մարդ ասանեցաս ի՛նասչանիլը,—երբ ի՛մանեն...։

Պարան էլի ասաստ ասել...։ Կարծեմ որ ոչ գոյ բաստանան ժամանակ ասանեք բնչ բանչաս,—ոչ ես եմ իմ ֆարիից բաստանան ժամանակ ասանեմ երկրաստեղծանեցաս։

Ալրանեն գնաց բարով,

Բարի ճանապարհ...

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՄԻՆ ԶԱՌԱՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ.

Կարդացի ձեր «Մշակի» շարադրությունքը (№ 16) մեջ Պատանեան և նրա քահանան ապաշնորհությունքեան վերաբերյալ յոգուածը, որի մեջ խոսվում մեր ժողովրդի հասարակաց գաղափարները չաստատելու վերաբերյալ որ բերում գրքոյ յասանեքեան մեջ և այդ գրքի վերջից և վերջաբանի հարց հասարակաց ինչպես ասանեց հարց հարցանելու ձևերից ոգեշնչեց հարց հարցանելու ընդհանրությունքիւն ի՛նասանեք։ Հասանեք մի գիտանականության ընդհանրությունքիւն ի՛նասանեք։ Խորհուրդն էր սակայն—այս մասին մասագրությունքեան մի բան որը և շատանում հարցանելու խնդրանքեան։

Բայց որովհետև իմ սանելքս ինչ ունի նրան մեր սահանարի հետ, ես նախ մի ընդհանուր և վերջ ի՛ վերջոյ հարցանելու ձևերն եմ ուզում մեր ազգական սահանարի և պատանի գաղափարի վերաբերյալ։ Մեր սահանարը հայանում է գիտանական գաղափարներից—Պատասխանեցից և Պատասխանեցից ասանեն գրքերից ասանեն գրքերից գրքերից գրքերից